

Vergaderjaar 2007–2008

31 598

Evaluatie verantwoordingsstukken 2007

Nr. 1

BRIEF VAN DE COMMISSIE VOOR DE RIJKSUITGAVEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 september 2008

De commissie voor de Rijksuitgaven evalueert jaarlijks de behandeling van de jaarverslagen in de Kamer. Bijgaand¹ treft u de evaluatie aan van de behandeling van de verantwoordingsstukken over het jaar 2007. In deze brief zet de commissie voor de Rijksuitgaven de belangrijkste bevindingen en conclusies op een rij.

Bevindingen

De commissie voor de Rijksuitgaven kijkt met tevredenheid terug op de behandeling van de jaarverslagen over 2007. Voorgestelde verbeteringen hebben hun nut bewezen, zoals:

- een volwaardig verantwoordingsdebat tussen alle fractievoorzitters en de minister-president en de minister van Financiën daags na de derde woensdag in mei (Verantwoordingsdag);
- het opstellen van een verantwoordingsbrief door het kabinet;
- toenemende politieke focus in de jaarverslagen (bijvoorbeeld: kabinetsdoelen meer centraal; er worden steeds vaker beleidsconclusies vermeld);
- het opstellen van drie experimentele jaarverslagen² waarbij gepoogd is het jaarverslag compacter, toegankelijker en meer politiek relevant te maken;
- toezending van de verantwoordingstukken aan de Kamer enkele dagen (?) voorafgaand aan het Verantwoordingsdebat.

Vastgesteld kan worden dat de behandeling van de verantwoordingstukken zowel qua procedure als in termen van politiek gewicht, steeds meer op gelijke voet komt te staan met de begrotingsbehandeling.

Daarnaast blijkt uit de evaluatie dat, net als vorig jaar, ook de behandeling van de jaarverslagen in de commissies op veel belangstelling mocht rekenen (veel wetgevingsoverleggen die goed werden bezocht en waarbij veel moties zijn ingediend). Evenals vorig jaar is gebleken dat het werken met een rapporteur, die namens de commissie specifiek ingaat op de kwaliteit van het jaarverslag, meerwaarde heeft.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

² In casu: de jaarverslagen van LNV, BuiZa en VWS.

De commissie voor de Rijksuitgaven signaleert op grond van de evaluatie dat er niettemin nog verbeterpunten zijn:

- de concrete uitwerking van de doelen uit het beleidsprogramma van het kabinet en de afrekenbaarheid daarvan laat nog te wensen over;
- veel beleidsconclusies zijn nog vaag of oppervlakkig geformuleerd en in sommige jaarverslagen ontbreken zelfs nog beleidsconclusies;
- de verantwoordingsstukken zijn op verschillende tijdstippen beschikbaar;
- de procedure van dechargeverlening is slechts een formaliteit die geen politieke betekenis lijkt te hebben.

Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de evaluatie en gegeven de hiervoor genoemde bevindingen wil de commissie voor de Rijksuitgaven de volgende punten onder de aandacht van de Kamer en de vaste commissies brengen.

1. Huidige opzet van het verantwoordingsproces consolideren

De tabel in paragraaf 2.1 van de evaluatie illustreert dat de opzet van Verantwoordingsdag de afgelopen vier jaar steeds weer anders was. De commissie voor de Rijksuitgaven pleit ervoor om de opzet die dit jaar is gekozen¹, te handhaven.

2. Meer politieke focus in de verantwoordingsstukken

Het kabinet heeft verschillende toezeggingen gedaan (zowel in het plenaire verantwoordingsdebat als in de commissiegewijze behandeling) om volgend jaar te komen tot verbeteringen op het vlak van de afrekenbaarheid van het beleidsprogramma, als ten aanzien van het verbeteren (c.q. het alsnog opnemen van) beleidsconclusies. Het is zaak dat de Kamer, respectievelijk de desbetreffende vaste commissie daar volgend jaar scherp op zullen toezien.

3. Begroting 2009 ook een aangrijpingspunt voor een betere verantwoording

In het licht van het voorgaande punt wijst de commissie voor de Rijksuitgaven er op dat ook de aanstaande behandeling van de ontwerp-begroting 2009 benut kan worden om alert te zijn op heldere doelstellingen en adequate indicatoren in de begroting, waarop de minister bij de verantwoording kan worden aangesproken. Dit geldt temeer voor de begrotingen die onderdeel zijn van het experiment en dit jaar dus een andere opzet zullen hebben². Ook biedt de begrotingsbehandeling de mogelijkheid aan vaste commissies om kenbaar te maken welke onderwerpen zij – naast de kabinetsprioriteiten – als speerpunt beschouwen voor de verantwoording. De minister kan dan in het jaarverslag extra aandacht besteden aan die onderwerpen die de commissie als prioritair heeft bestempeld.

4. Experiment wordt afzonderlijk (tussentijds) geëvalueerd

Uit de evaluatie blijkt dat in de desbetreffende vaste commissies uiteenlopend is gereageerd op de experimentele jaarverslagen. De commissie voor de Rijksuitgaven acht het nog te vroeg om nu al met oordelen te komen, maar wil ook niet twee jaar passief toekijken hoe het experiment loopt. De commissie heeft zich daarom voorgenomen om begin 2009, nadat ook de eerste experimentele begrotingen in de Kamer zijn behandeld, een tussentijdse evaluatie uit te voeren van het experiment.

¹ Dat wil zeggen: (1) verantwoordingsstukken (onder embargo) op vrijdag voorafgaand aan Verantwoordingsdag beschikbaar; (2) daags na Verantwoordingsdag een plenair debat tussen de fractievoorzitters en de minister-president en de minister van Financiën; (3) aansluitend de commissiegewijze behandeling van de jaarverslagen.

² Het gaat om de begrotingen van LNV, BuiZa, VWS, VROM en WWI.

5. Heldere procedure voor de aanbidding van verantwoordingsstukken

De commissie voor de Rijksuitgaven stelt vast dat weliswaar alle verantwoordingsstukken¹ formeel gelijktijdig op Verantwoordingsdag aan de Kamer worden aangeboden, maar dat de openbaarmaking – al dan niet onder embargo – per stuk verschilt. De commissie voor de Rijksuitgaven hoopt dat volgend jaar, in goed overleg met het kabinet en de Algemene Rekenkamer tot een meer uniforme wijze van aanbidding van stukken gekomen kan worden.

6. Déchargeverlening door de Kamer verdient meer politiek gewicht

De verschillende verbeteringen die zijn doorgevoerd om het verantwoordingsproces te verbeteren en het politieke karakter ervan te vergroten, hebben zichtbaar resultaat gehad aan de «voorkant van het proces» (door onder meer het plenaire Algemene Verantwoordingsdebat. De commissie voor de Rijksuitgaven stelt vast dat het slotstuk van dit proces, de verlening van décharge per minister, nog steeds een a-politieke formaliteit is. De commissie voor de Rijksuitgaven is derhalve voornemens, zoals ook blijkt uit het haar eveneens vandaag gepubliceerde werkprogramma, op dit punt nadere voorstellen uit te werken.

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Aptroot

¹ In casu: de Verantwoordingsbrief van het kabinet, het Jaarverslag van het Rijk, afzonderlijke departementale jaarverslagen, de slotwetten, de rapporten van de Algemene Rekenkamer bij de jaarverslagen en het rijksbrede rapport van de Algemene Rekenkamer (Rijk Verantwoord).